

Wegwij's in de Bijbel

Het verhaal van de Bijbel op eenvoudige manier verteld

61. Koning Saul

Bijbelgedeelte: 1 Samuël 13:1-14:52

Het begin van de strijd tegen de Filistijnen

De Bijbel vertelt dat Saul 30 jaar was toen hij koning werd. De eerste tijd moest er natuurlijk van alles worden geregeld: een paleis, een hofhouding, een leger en ga zo maar door. Na twee jaar was het zover dat Saul iets kon gaan doen tegen hun overheersers, de Filistijnen. Hij had een keurkorps van drieduizend mannen uit Israël tot zijn beschikking. Zelf voerde hij het bevel over tweeduizend van hen en zijn zoon Jonathan over duizend. Jonathan begon met de strijd door een Filistijnse wachtpost te overvallen en uit te schakelen. Dat lokte natuurlijk een reactie uit van de Filistijnen: zij riepen hun leger op tot de strijd tegen Israël. Vanwege hun overmacht, met strijdswagens en ijzeren wapens (de Bijbel spreekt over maar liefst drieduizend strijdswagens met zesduizend paarden – twee voor elke wagen) had Saul meer mannen nodig, en hij riep hen dan ook op hem te volgen in de strijd. Die liep echter niet zoals gehoopt en gewenst. Israël werd in het nauw gedreven en velen vluchtten of verborgen zich in grotten uit angst voor wat er allemaal nog meer stond te gebeuren.

Saul is de HEER ongehoorzaam

Saul was nog niet ten strijde getrokken met zijn keurkorps. Met Samuël was afgesproken dat hij zou komen om de HEER een offer te brengen en voor de overwinning te bidden. Maar de HEER wilde Saul en het volk op de proef stellen, om te zien of zij Hem zouden gehoorzamen. Toen Samuël maar niet kwam opdagen, en veel soldaten Saul in de steek begonnen te laten (hij hield er nog maar zeshonderd over), werd Saul steeds ongeruster en hij begon zijn geduld te verliezen. Toen besloot hij zelf het afgesproken brandoffer voor de HEER maar te brengen. Misschien denk je: 'nou daar zit wel wat in; het werd wel erg moeilijk voor hem en je moet toch wat...', maar we zullen zien dat dit soort menselijke gedachten in botsing komen met wat God van mensen vraagt.

Saul had het offer nog maar net gebracht of Samuël kwam aan in de legerplaats. Blij ging Saul hem tegemoet om hem te begroeten. Samuël wist

echter wat Saul had gedaan en vroeg hem direct: "Wat hebt u gedaan?". Beteuterd (of geschrokken) antwoordde Saul "Wat moest ik doen?" en somde zijn redenen op om niet langer te wachten. Hij wist best dat hij dat offer niet mocht brengen – dat was namelijk de taak van de priester, een mens die tussen God en mensen in stond, en dat was Saul niet. Dat hij dit heel goed wist, is te horen in wat hij verder zei: "ik heb het erop gewaagd het offer zelf te brengen", en wel om de HEER mild te stemmen. Maar Samuel zei: "Hoe hebt u zo dom kunnen doen". Hij bedoelde dit niet als een standje als van een vader aan een kind dat iets doms heeft gedaan en het daarna maar beter niet meer kan doen. Het zat namelijk veel dieper: het liet zien hoe de mens in algemeenheid is, met hier Saul als vertegenwoordiger van de meeste Israëlieten die delfde houding hadden als hij.

Kijk goed naar wat Samuël zei over wat er zo 'dom' was aan wat Saul had gedaan. "Waarom hebt u zich niet gehouden aan het gebod dat de HEER, uw God, u heeft opgelegd?" Wat was dat gebod met de daarbij horende waarschuwing dan ook alweer? Dat had Samuël duidelijk gemaakt in zijn toespraak, nadat Saul op de wens van het volk als koning was aangesteld. De woorden die hij toen tot hen sprak kwamen op het volgende neer:

'Nu de HEER, uw God, u uw zin heeft gegeven met een koning naar uw hart, ga dan niet langer tegen Zijn wil in. Toon Hem eerbied en ontzag en gehoorzaam Hem. Hij heeft U net Zijn macht laten zien in een onverwacht en zwaar onweer dat uw tarweoogst heeft vernield. Toen uw voorouders de HEER niet gehoorzaamden heeft Hij hen ook in zware bliksem en onweer bang gemaakt en ontzag voor Hem bijgebracht. Leer daar dan van en zondig niet tegen de HEER, uw God. Dien en gehoorzaam Hem in alles van harte. Maar als u en uw koning dat niet doen, zal de HEER u niet zegenen, maar u en uw koning zullen de kwalijke gevolgen van uw ongehoorzaamheid ondervinden'.

Daarom volgde Gods oordeel dat Sauls koningschap niet lang zou duren: "De HEER zal een man naar Zijn hart zoeken en hém aanstellen tot vorst over Zijn volk, want u hebt u niet gehouden aan wat de HEER u bevolen heeft". Deze 'man naar Gods hart' staat tegenover Saul, die de man naar het hart van het volk was: groot en sterk als een gezonde 'boerenzoon'. Veertig jaar liet God Zijn volk, dat even ongehoorzaam was als zijn koning – zoals eens hun voorouders, toen zij na hun verlossing uit Egypte in de woestijn in opstand tegen Hem kwamen – dwalen. Zij moesten het doen met een slechte herder, totdat God Zelf hen een goede herder gaf: David. Gelukkig was er in die tijd nog een herder die wel naar hen omzag en voor hen bad, zoals eens Mozes, namelijk Samuël. Hij had in zijn toespraak gezegd dat hij – ondanks hun zonde de HEER als hun Koning te verwerpen en een koning uit het volk te vragen, omdat zij wilden zijn als alle andere volken – voor hen te bidden en hen te blijven onderwijzen in Gods wil.

Jonatan vertrouwt op God en toont moed

Maar intussen was de oorlog nog niet voorbij. Een probleem voor Israël was dat zij van de Filistijnen geen smederijen mochten hebben. Niemand had wapens, behalve Saul en zijn zoon Jonatan, die elk een zwaard hadden. De rest moest het doen met allerlei gereedschap en werktuigen. Omdat zijn vader niets deed, maar uit angst afwachtte, ondernam Jonatan wat. Hij besloot te kijken of hij weer een Filistijnse wachtpost kon overvallen. Hij geloofde in God en zei tegen zijn wapenknecht: 'Laten we naar die wachtpost gaan. Misschien helpt de HEER ons, want Hij kan net zo goed met weinig mensen als met veel voor de overwinning zorgen'. Hij sprak met zijn wapenknecht een teken af. Ze zouden er niet naartoe sluipen maar er gewoon naartoe lopen. De wachtposten zouden hen dan wel zien, en wanneer die hen zouden bevelen te blijven staan totdat ze bij hen waren, dan zouden ze niet verder gaan. Maar als ze zouden zeggen dat ze maar bij hen moesten komen zodat ze hen een lesje konden leren, dan was dat het teken dat de HEER hen in hun macht had gegeven. Zo gezegd, zo gedaan. De wachtposten zagen hen en riepen hen te komen; en zij gingen naar hen toe en Jonatan en zijn knecht doodden twintig man.

De HEER gaf ook een teken aan Israël en de Filistijnen, dat Hij Israël bijstond in de strijd: er kwam een aardbeving die de grond deed schudden onder hun voeten – wat in beide kampen voor angst en paniek zorgde. Saul vroeg zich af wat het rumoer bij de Filistijnen allemaal betekende, en informeerde of er misschien iemand naar de Filistijnen was gegaan. Het bleken Jonatan en zijn wapenknecht te zijn. Om zich te verzekeren van Gods hulp vroeg Saul de ark te laten brengen; maar bedacht zich gelukkig nog op tijd, want dat was niet zo'n goed idee, zoals veel later zou blijken. Uiteindelijk besloot hij zich in de strijd te mengen. De Filistijnen waren zo in paniek, dat ze niet meer wisten tegen wie ze vochten en elkaar begonnen te doden en op de vlucht sloegen. Toen veel mannen in Israël, die eerder uit angst waren gevlucht, hoorden wat er gebeurde, kwamen zij Saul te hulp. Zo gaf de HEER Israël die dag de overwinning.

Jonatan van de dood gered door Sauls soldaten

Saul had echter iets doms gedaan. Om geen tijd te verliezen had hij de soldaten met een eed bezworen: "vervloekt wie het waagt om vóór de avond iets te eten, voor ik me op mijn vijanden heb gewroken". Daarom at niemand die dag iets. Maar de strijd kostte veel energie en de mannen raakten uitgeput. Zelfs toen zij in een bos kwamen met veel bijennesten, namen zij geen honing. Maar Jonatan wist niets van wat zijn vader had gezegd, en hij at wat van de honing, zodat hij nieuwe kracht kreeg. Daarop sprak een soldaat hem aan en vertelde hem wat zijn vader had gezegd. Jonatan was een wijs man en antwoordde: "Mijn vader stort het land in het ongeluk". Waarom? Omdat wanneer de soldaten op tijd nieuwe kracht

hadden gekregen, zoals hijzelf nu, de overwinning op de Filistijnen veel groter had kunnen zijn. Hoe waar Jonatans woorden over in het ongeluk storten waren, bleek die avond. De uitgeputte soldaten stortten zich op het buitgemaakte vee van de Filistijnen en gunden zich de tijd niet om het te koken, braden of bakken. Ze sneden er lappen vlees van af en aten het rauw – iets wat volgens de Wet van Mozes streng verboden was, want ze mochten nooit vlees met bloed eten. Toen Saul dat hoorde zag hij dit gelukkig in, en zei hen dat het verkeerd was wat zij deden. Hij vroeg hen de dieren die zij wilden eten bij hem te brengen. Dan zou hij een altaar maken om daarop de HEER van de op de voorgeschreven manier geslachte dieren een offer te brengen. Daarna konden zij de rest van het vlees eten zoals het behoorde.

Nadat allen gegeten hadden, vroeg Saul de soldaten of zij door zouden gaan met de strijd. Allen waren het ermee eens, maar de priester die bij hen was zei dat ze het eerst God moesten vragen. Toen ze dat deden gaf de HEER geen antwoord. Saul zag dat als een teken dat er iemand een grote zonde had gedaan en dat de HEER hen daarom niet meer wilde helpen. Zoals gebruikelijk lieten zij God door loting de schuldige aanwijzen. Vooraf zei Saul dat de schuldige, al zou het zijn zoon Jonatan zijn, gedood zou worden. Het bleek dat Jonatan de 'schuldige' was. Saul vroeg hem wat zijn 'zonde' was, en Jonatan vertelde hem wat er was gebeurd en dat hij bereid was te sterven. Saul riep uit: "En sterven zul je. God is mijn Getuige". Maar de soldaten namen het voor Jonatan op, en wezen Saul erop dat het juist door Jonatan was dat de HEER hen de overwinning had gegeven. Ze zeiden: "Geen denken aan. Zo waar de HEER leeft, hem mag geen haar worden gekrenkt. Wat hij vandaag heeft gedaan, heeft hij bereikt met Gods hulp". In feite was dat muiterij tegen het bevel van de koning, maar hij liet wijselijk zijn zoon niet doden. Ze beëindigden de strijd, en ook de Filistijnen trokken zich terug.

Saul verslaat de vijanden van Israël en wordt steeds machtiger

Saul voerde in zijn regeringstijd oorlog tegen de omringende volken die allemaal Israël vijandig waren. Overal waar hij kwam behaalde hij de overwinning, zodat hij Israël bevrijdde en steeds machtiger werd. Maar door een nieuwe zonde tegen de HEER verspeelde Saul zijn laatste kans om de HEER te laten zien dat hij Hem wilde dienen en gehoorzamen.